

bunnen. Dermed lages en kanal som kan dekkes med bakhon, eller en kan legge ned lyrer, og grøften kan lukkes. Dette er ennå ikke prøvd, men det kommer nok.

Landbruksteknisk Institutt har satset en god del på denne plogen. Nå bør en maskinfabrikk sette i gang fabrikasjonen. Vikeidplogen blir uten tvil et viktig ledd i arbeidet for å gjøre myrene produktive.

DET KGL. SELSKAP FOR NORGES VEL 1809—1959.

Det Kgl. Selskap for Norges Vel passerer 150-års milepelen den 29. desember i år. Dermed kan det ærede selskap notere seg som en av vårt lands eldste institusjoner, eldre enn selveste Stortinget.

Det sjeldne jubileum ble feiret på en måte som satte dype spor etter seg i vårt landbruks historie. Vi nevner først av alt: Landbrukets jubileumsutstilling 1959 som selskapet sto som hovedarrangør av. Hovedutstillingen ble avviklet i tiden 11. juni—5. juli og en høstutstilling — som vesentlig var en produktutstilling — i tiden 2.—11. oktober, begge utstillinger holdt på Store Ekeberg gård i Oslo. Vi omtalte hovedutstillingen her i tidsskriftet i juniheftet, og uttalte da at den tegnet til å bli en stor suksess. Det ble suksess, en av de riktig store! Hovedutstillingen ble besøkt av 733.000 betalende tilskuere og høstutstillingen av 121.000 tilskuere, dvs. at ca. 1/4 av hele Norges befolkning har besøkt utstillingene. Virkningen av at så mange mennesker har hatt anledning til å se og studere — en så omfattende mønstring av norsk jord-, skog- og hagebruk og disse næringers forskjellige sidegrener, kan selvsagt ikke direkte registreres, men at det har vært — og vil få — meget stor betydning, kan det ikke være tvil om.

Selve jubileet ble feiret i dagene 5. og 6. oktober. Det begynte med stor jubileumsmiddag for 500 innbudte på hotell Bristol den 5., og fortsatte med festmøte i Universitetets Aula og festforestilling i Nationaltheatret den 6. oktober. H. M. Kong Olav deltok både i festmiddagen og i festmøtet, og for øvrig var både storting og regjering, høyesterett og kirken, universiteter og høyskoler, landbrukets organisasjoner og mange grener av kulturliv og næringsliv representert med sine fremste tillitsmenn eller øverste ledere. Det var — som man kunne vente — både verdighet og høytid over festlighetene fra først til sist, og feststemningen var på toppen ved alle anledninger. M. a. o. et jubileum av de sjeldne, slik som bare fremragende arrangører kan skape.

Preses, stortingsmann
Olav Benum.

Direktør
Finn T. Isaksen.

Så enkelte glimt av selskapets historie og innsats gjennom 150 år.

Historien skal vi gjøre ganske kort. Det var biskop Fredrik Bech og grev Herman Wedel-Jarlsberg som i 1809 tok initiativet til dannelsen av Det Kgl. Selskap for Norges Vel. Sammen med 25 av datidens mest fremtredende personer sendte disse den 29. desember ut en innbydelse til tegning av medlemmer i et landsomfattende selskap til opphjelp av landets næringsliv. Det er altså denne dato som regnes for stiftelsesdagen. Allerede den 10. januar 1810 var tilslutningen så stor at det konstituerende møte kunne holdes. Dermed var grunnvollen lagt til den institusjon som skulle få så meget å si for opphjelp av både næringsliv og åndsliv i vårt land i årene som fulgte.

Den første virkelige store saken som ble tatt opp var arbeidet for et norsk universitet. Ved kgl. resolusjon av 2. september 1811 var allerede universitetet et faktum. Og mange viktige saker fulgte etter i rask rekkefølge.

I selskapets jubileumsskrift: «Jord og gjerning» med undertitel: «Trekke av norsk landbruk i 150 år», gir forfatteren, magister Stein Tveite, et utsyn over norsk landbrukshistorie fra slutten av 1700-årene til i dag og dermed også bakgrunnen for selskapets stiftelse. Arbeidsoppgavene i disse årene var mange, det var de svakeste områdene i samfunnet som skulle støttes og mange nye ting måtte prøves. Utviklingen førte til at arbeidsområdet fra 1829 ble konsentrert om landbruksnæringen og bygdesamfunnet, og selskapets hovedoppgave ble fra da av å gjøre landet vårt mer selvsørgende, først og fremst ved å effektivisere jordbruksnæringen. Utallige er de tiltak som selskapet i årenes løp har tatt initiativet til — og

ført frem til løsning. Som samarbeidsorgan på en rekke felter har dets innsats vært av uvurderlig betydning.

Selskapets viktigste arbeidsorganer i de senere år har vært og er for tiden utvalgene. Av slike har selskapet flere, vi nevner de viktigste:

1. Seter- og beiteutvalget, fra 1905.
2. Planteavlsutvalget, fra 1906.
3. Samvirkeutvalget, fra 1910.
4. Utvalget for landbruksmuseet, fra 1919.
5. Utvalget for reiser og utveksling i landbruket, fra 1949.

Dessuten eier selskapet 3 forsøks- og demonstrasjonsgårder, nemlig beiteforsøksgården Apelsvoll i Ø. Toten, Øverland gård i Bærum og Hellerud gård i Skedsmo, som hver på sitt område gjør en utmerket innsats. Også Rosendal avlsgård i Kvinherad bør nevnes. Et av de siste tiltak er arbeidet med bygdesosiologien.

Flere av de tiltak som selskapet har tatt opp er senere overtatt av staten. Av slike kan nevnes jordundersøkelsene og driftsgranskningene i jordbruket, samt husmorutvalget. Alle disse har dannet grunnlaget for betydelige institusjoner i eller i tilknytning til Landbruksdepartementet.

Selskapets konsulentvirksomhet som drives i tilknytning til utvalgene og forsøksgårdene er også av betydelig interesse. Videre bibliotektiltjenesten og spredning av publikasjoner, samt utgivelsen av Tidsskrift for det norske landbruk. Som et siste skudd på stammen må nevnes at Norsk Landbruksteknisk Forenings virksomhet ved foreningens opphør ved utgangen av 1959 vil bli overtatt av selskapet.

Det Kgl. Selskap for Norges Vel ledes av en direksjon på 5 medlemmer med en preses i spissen. For tiden — fra 1958 — innehar stortingsmann Olav Benum dette ærefulle og ansvarsfulle verv. De øvrige medlemmer av direksjonen er rektor Svein Gillebo, gårdbruker Aasmund Kulien, forvalter G. Johs. Jahren og gårdbruker Lars B. Flemmen. Direksjonen velges av et representantskap på 49 medlemmer bestående av 18 representanter valgt av de direkte medlemmer, 13 representanter for sammenslutninger som er tilsluttet selskapet og 18 representanter for fylkenes landbruksselskaper.

Medlemstallet i selskapet var pr. 30. juni 1959 i alt 1413, herav 452 livsvarige, 136 støttende og 825 årlig betalende medlemmer.

Selskapets direktør — siden 1954 — er sivilagronom Finn T. Isaksen, som også er redaktør for selskapets tidsskrift.

Disse få glimt fra Det Kgl. Selskap for Norges Vel's historie, organisasjon og virksomhet, er selvsagt ikke tilstrekkelig til å gi et fullstendig bilde av denne institusjons virkelige innsats og betydning.

Under jubileumsfestlighetene ble selskapets rolle som initiativ-taker, samordningsorgan og stimulerende faktor på de forskjellige områder innen kultur- og samfunnsliv sterkt understreket i taler, ved gaver, blomster og på annen måte. Det kan bl. a. nevnes at selskapets preses, stortingsmann Olav Benum, ble utnevnt til Ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden og selskapets direktør, Finn T. Isaksen, ble tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull, utmerkelser som var meget vel fortjente og populære.

Det norske myrselskap slutter seg til de mange gratulanter i forbindelse med 150-års jubileet og ønsker Det Kgl. Selskap for Norges Vel fortsatt fremgang og lykke i dets krevende arbeid i årene som kommer.

Aa. L.

BRENNTORVPRODUKSJONEN I 1959.

Av direktør Aasulv Løddesøl.

Det norske myrselskap har også i år — i samarbeid med fylkenes og herredenes forsyningsnemnder og enkelte funksjonærer i de brenntorvproduserende fylker — utarbeidet en statistikk over størrelsen av årets brenntorvproduksjon. Med oppgavene følger gjerne en del kommentarer, og de som oftest går igjen denne gangen er at det har vært gode værforhold på forsommeren under selve «torvonna», dvs. når stikkingen og utlegget foregikk. Derimot har vær- og bergingsforholdene på ettersommeren og høsten stort sett vært dårlige. Det var særlig slem i Nord-Norge, ikke minst i enkelte Lofot-herreder, hvor regnet var så kraftig at «torven delvis er gått i oppløsning», for å sitere en av meldingene. Både dette — og enkelte andre forhold som vi skal komme tilbake til senere — har medført at det i torvsesongen 1959 er produsert atskillig mindre brenntorv enn i de nærmest foregående år. Når de eksepsjonelt gunstige værforhold for torvdrift som vi hadde i Sør-Norge — og da særlig i Øst-Norge — siste sommer ikke har gitt seg utslag når det gjelder brenntorvdriften, skyldes dette kort og godt at det for tiden ikke foregår nevneverdig brenntorvdrift i den sistnevnte landsdel. Derimot har strøtorvdriften — og produksjonen av torvstrø — som først og fremst foregår på Østlandet — arbeidet under særlig gunstige betingelser siste driftsesong.

Det har i 1959 vært produsert brenntorv i 11 av landets fylker. For hele landet er det i år produsert i alt ca. 712.800 m³ brenntorv, hvorav det alt vesentligste, eller ca. 706.400 m³, er stikktorv. Det